

Passat mig segle

JOAN FRANCESC MIRA

Avui que escric aquest paper, dia 11 de juny, finalment hi ha signes d'alegria, després de tants dies d'angoixes possiblement inevitables. Confie que, quan passe una setmana més, o dos o tres, podrà tornar l'alegria plena del 24 de maig, després de fer-se esperar tant. Perquè una festa com la d'aquella nit de maig s'havia fet esperar més de mig segle. Potser no és excessiu afirmar que, entre el 1960 i el final de la dictadura, es van donar al País Valencià un conjunt de condicions que havien de transformar molt profundament la trajectòria de la seua història contemporània. La ràpida industrialització i la modernització econòmica –desordenada, escampada per la major part del territori– coincidia amb transformacions equivalents, i més avançades, que es donaven arreu d'Europa occidental, i amb formes accelerades de canvi social i cultural que arribaven ràpidament a incidir en les noves generacions de valencians urbans o urbanitzats. Per primera vegada, doncs, esdevenia possible la formació de “noves elits” (i elits d'un tipus nou, no simplement la reproducció interna de les antigues) procedents de l'“ascens” social i professional d'estrats mitjans i populars fins aleshores reduïts a la subordinació o a la marginalitat: l'accés a la universitat, o almenys a l'educació mitjana, d'una massa d'estudiants valencianoparlants i no procedents de la burgesia urbana, n'és la manifestació més immediata, i segurament una de les més decisives. Això no vol dir, evidentment, que aquestes noves generacions foren majoritàriament “intel·lectuals”, culturalment modernes i críti-

ques, i que assumiren la nova visió del món des d'una interpretació nacionalment valenciana de la pròpia realitat: vol dir que és dins d'aquest context on era possible la recepció del “nou nacionalisme” lligat a la cultura crítica, a la lleialtat al propi poble, i a la modernitat. Finalment, la falta de legitimitat (política, ideològica i moral) de la dictadura als ulls de gran part d'aquelles generacions obrí el camí a la deslegitimació global de tot un sistema de pensament, inclòs el pensament nacional espanyol, que tenia en el franquisme la seua manifestació més aguda. Per tant, el projecte del sector més crític i actiu de les noves generacions no serà instal·lar-se en el sistema, adoptar-lo o adaptar-lo, sinó rebutjar-lo i substituir-lo per un *altre sistema* (de la mateixa manera que el pensament fusteria sobre l'idioma, la cultura, la història, el país i la nació, era un *altre pensament*).

I un “altre sistema” volia dir també, per a un sector important d'aquella generació nova, assumir una altra identifi-

cació vista com a “veritat” enfront de la “mentida”: no som allò que ens han volgut fer creure que som, sinó allò que *realment som* i que ens han amagat, que és també allò que *volem ser*. És una manera de simplificar excessivament les coses, però és també una manera de tocar un dels punts més profunds i més sensibles d'aquell enfrontament amb “el sistema”: el que marcava una oposició que, a més de ser ideològica, social, política i moral, podia ser també una *oposició nacional*, pensada i articulada com a tal. I això passava per primera vegada en la història moderna i contemporània: un bloc nou i ascendent de valencians proposava al seu poble i societat la necessitat de redefinir la pròpia *realitat de país* en termes nacionals autònoms i no imposats, en termes no obligadament espanyols, en termes valencians. I per primera vegada, sobretot, aquesta proposta de reflexió i de decisió es convertia en un element *central* i indefugible del debat intel·lectual i de l'acció cívica i cultural d'aquesta societat. Els anys seixanta es va encetar un camí del qual encara no coneixíem les etapes futures. El que era segur ja llavors, i ara mateix hauria de ser encara més segur, és que per als valencians (per a un nombre creixent i decisiu de valencians) qualsevol futur desitjable per al seu país *no* inclou el retorn al conformisme, a la subordinació incondicional, a la submissió nacional i a la marginació acceptada i passiva de les etapes passades. D'aquell començament, han passat ja cinquanta anys, dues generacions, molt de treball pacient que ha fet possible per fi una gran collita, i han passat molts combats i moltes frustracions. Ara, confie que no es frustre també l'esperança nova que, després de mig segle, es va obrir finalment fa ben poques setmanes. Per favor, amics nostres, per favor, feu-ho tan bé com siga possible. Perquè jo no podré esperar mig segle més. Ni la meitat de mig segle. Ni la meitat de la meitat.

«ARA, CONFIE QUE NO ES FRUSTRE TAMBÉ L'ESPERANÇA NOVA QUE, DESPRÉS DE MIG SEGLE, ES VA OBRIR FINALMENT FA BEN POQUES SETMANES. PER FAVOR, AMICS NOSTRES, PER FAVOR, FEU-HO TAN BÉ COM SIGA POSSIBLE. PERQUÈ JO NO PODRÉ ESPERAR MIG SEGLE MÉS»